

Mokslinei archeologijos komisijai,

KPD Šiaulių skyriui

[REDAKCIJA]

PAAIŠKINIMAS

dėl internetiniame portale <https://lietuvas.link/> 2019-04-19 paviešintos
informacijos apie galimai naikinamą Žeimelio kapinyną

Vilnius, 2019-04-23

2019-04-19 internetiniame portale <https://lietuvas.link/> Aplinkos ir paveldo saugojimo sąjūdis kreipėsi į Kultūros paveldo departamento direktorių ir KPD Šiaulių skyrių, prašydamas skubiai imtis veiksmų dėl galimai naikinamo Žeimelio kapinyno. Pranešime teigiama kad Žeimelio kapinyne (un. k. 17179) vykdomi žemės darbai, kurių metu gali būti naikinamas archeologinio paveldo objektas. Prie pranešimo pridėtos kelios fotonuotraukos su iškastos tranšėjos ir galimai sunaikintų kapų vaizdais.¹

Mokslinę archeologijos komisiją ir KPD Šiaulių skyrių informuoju, kad pranešime minimoje vietoje archeologiniai tyrimai yra vykdomi pagal 2019-04-02 MAK posėdyje apdribuotą Žeimelio kapinyno (17179), Žeimelio (17128) ir senojo miesto vietos (30335), Pakruojo raj. sav., Žeimelio mstl., Bauskės g. 2019 m. detaliųjų archeologinių tyrimų projektą. Leidimas atlikti archeologinius tyrimus Nr. [REDAKCIJA] buvo išduotas 2019-04-03.

Šiuo metu archeologiniai tyrimai vyksta vakariniame gatvės kelkraštyje, šalia lietaus nuotekų tranšėjos, kuri buvo iškasta 2018 m. Archeologiniai tyrimai vyksta prisilaikant mokslinių archeologinių tyrimų projekte numatytos tyrimų metodikos ir apimčių: 1 m pločio perkasoje paviršiniai, archeologiškai nevertingi sluoksniai iki 0,5 m gylio nukasami mechanizuotai. Po jais esantys archeologiškai vertingi sluoksniai ir aptikti objektai tiriami preparuojant rankiniu būdu. Iš viso šiai dienai ištirtas maždaug 300 m² plotas, užfiksuoti 5 nesuardyti kapai ir 4 galimos

¹ (https://lietuvas.link/aplincos-ir-paveldo-saugojimo-sajudis-praso-skubiai-imitis-veiksmu-del-galimai-naikinamo-zeimelio-kapinyno/?fbclid=IwAR0ciWVl6FIFMCuiqA-o4iUbxHQ94tg0rmYUNFqItttKu_5mbn6clfrOqg)

suardytų kapų vietos. Pagal archeologinę medžiagą kapai datuojami VIII-IX a. po Kr.

Viena tokio suardyto kapo (Nr.7), kuris buvo atidengtas ir pradėtas preparuoti perkasoje Nr.11, vaizdas (žr. fot.1) paviešintas aukščiau minėtame portale. Užbaigus preparavimą galimo kapo vietoje buvo užfiksuoti pavieniai žmogaus skeleto kaulai išsidėstę ne anatomine tvarka ir bronzinis smeigtukas trikampe galvute (žr. fot. 2-4).

Kitas paviešintas vaizdas, tai perkastos Nr.12 V sienelėje nufotografuota kaukolė, kurią neva apnaikino ekskavatoriaus kaušas. Ne anatomine tvarka gulinti pavienė kaukolė buvo atidengta rankiniu būdu valant tranšėjos sienelės. Šiuo metu ši galimai suardyto kapo vieta laikinai užpilta gruntu, artimiausiu metu planuojama daryti perkastos išpjovą ar atlikti detalų preparavimą.

Trečioje paviešintoje fotonuotraukoje yra perkasoje Nr.9 aptiktos ūkinėje duobės pjūvyje matomi gyvulių (stambių raguočių) kaulai, kurie prieš fotofiksaciją buvo atvalyti ir specialiai palikti išlindę. Ūkinė duobė pagal archeologinius radinius datuojama XVIII a.- XIX a. pirma puse.

Nors perkasų Nr.11 ir 12 archeologiniai tyrimai dar nėra užbaigti, tačiau jau dabar galima konstatuoti, kad šioje gatvės dalyje buvę palaidojimai yra apardyti vėlesniais laikais vykusios ūkinės veiklos pasėkoje. Yra žinoma, kad didelio masto žemės paviršiaus niveliavimo darbai vyko XX a. 3-deš. pab., kuomet Bauskės gatvė buvo išgrįsta akmenimis.

Akmeniniai gatvių grindiniai Nekilnojamo kultūros paveldo registre esančiame Žeimelio senojo miesto vietos (u.k. 30335) aprašyme nėra įvardinti kaip atskira vertingoji savybė. A. Miškinio atliktų archyvinių tyrimų duomenimis Bauskės g. buvo išgrįsta akmenimis apie 1928 m.² Dėl akmenų grindinio vertingųjų savybių nustatymo, prieš pradėdant archeologinius tyrimus buvo kreiptasi į Kultūros paveldo departamento Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybą. Iš KPD buvo paprašyta pateikti papildomą informaciją apie akmenų grindinį, tokia pažyma yra jau išsiųsta.

²Miškinis, A. Žeimelis. Istorija ir architektūra. Žiemgalos krašto praeitis 3. Kaunas, 2000, p.10-12

Šiuo metu archeologiniai tyrimai vyksta vakariniame gatvės kelkraštyje, šalia lietaus nuotekų tranšėjos, kuri buvo iškasta 2018 m. rudenį. Archeologinių tyrimų vietoje akmenų grindinys yra dalinai apardytas lietaus nuotekų ir greta esančios telekomunikacijos kabelio tranšėjų. Išardyto grindinio akmenys kartu su iškastu gruntu tyrimų užsakovo „UAB [redacted]“ yra sandėliuojami atskiroje vietoje, kad prireikus galima būtų atstatyti grindinį.

Archeologas

[redacted] [redacted]



Fot.2



Fot.4



Fot.1



Fot.3